

УДК 632.4.01/08

Піковський М. Й., д-р с.-г. наук, доцент
Мирошниченко Д. М., здобувач вищої освіти
Національний університет біоресурсів і природокористування України
e-mail: mprmir@ukr.net

ПАЗАРИТУВАННЯ БОРОШНИСТОРОСЯНИХ ГРИБІВ НА КВІТКОВО-ДЕКОРАТИВНИХ РОСЛИНАХ

Ураження квітково-декоративних рослин мікроміцетами призводить до значного погіршення їх стану, або втрати продуктивності, особливо в умовах урбоєкосистем [4, 5]. Серед різноманіття грибів – збудників хвороб, виняткову увагу привертають борошністоросяні патогени (Erysiphales, Ascomycota). Вони є облигатними фітофтрофами та паразитують на понад 10 000 видах рослин [3]. Життєвий цикл представників родини Erysiphales складається з двох стадій: конідіальної (анаморфа) і сумчастої (телеоморфа). Борошністоросяні гриби паразитують повсюдно, як на культурних, так і на дикорослих видах рослин [2].

Під час оцінки фітосанітарного стану однорічних квітково-декоративних рослин (*Antirrhinum*, *Callistephus*, *Calendula*, *Delphinium*, *Papaver*, *Impatiens*, *Rudbeckia*, *Salvia* та *Zinnia*) в умовах Київської області виявлено, що борошністу росу викликали *Erysiphe cichoracearum* DC. f. *asteris* Jacz., *Erysiphe communis* Grev. f. *delphinii* Rad., *Erysiphe ladiatarum* Chev. f. *salvia* Jacz., *Leveillula taurica* Arn. f. *delphinii* Golov, *Leveillula taurica* Arn. f. *salvia* Jacz., *Erysiphe cichoracearum* DC. f. *papaveris* Pot., *Sphaerotheca macularis* Magn. f. *papaveris* Sim., *Sphaerotheca fuliginea* Poll. f. *calendulae* Jacz. [1].

Борошніста роса є дуже небезпечною, оскільки порівняно за короткий проміжок часу може інтенсивно розвиватися. Її шкідливість полягає в зменшенні асиміляційної поверхні листкових пластинок, руйнуванні хлорофілу та інших пігментів, зниженні або втраті рослинами продуктивності, погіршенні їх стійкості проти різних екологічних факторів.

Для розробки заходів підвищення продуктивності квіткових і декоративних рослин, необхідно вивчати видовий склад грибів і симптоматику викликаних ними патологій.

Виявлення борошністоросяних грибів асоційованих із квітково-декоративними рослинами проводили маршрутним методом протягом 2022 року в умовах Київського територіального центру Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ). Ідентифікацію грибів здійснювали у проблемній науково-дослідній лабораторії Мікології і фітопатології кафедри фітопатології.

Дослідженнями, проведеними в умовах урбофітоценозів виявлено паразитування збудників борошністих рос, які відносять до родів *Erysiphe*, *Microsphaera*, *Phyllactinia* та *Sphaerotheca*. Патогенами уражувалися різноманітні квітково-декоративні культури.

Вид *Erysiphe cichoracearum* D.C. f. *phlogis* Jacz. розвивався на рослинах

Phlox paniculata L. *Petunia* × *hybrida hort.* ex E.Vilm. – уражувалася *Erysiphe cichoracearum* DC. f. *petuniae* Lavit. На рослинах *Berberis thubergii* DC розвивався *Microsphaera berberidis* (DC.) Lev. Бузок (*Syringa vulgaris* L.) уражувався двома видами – *Microsphaera syringae* Magnus і *Phyllactinia suffulta* Sacc. f. *syringae* Jacz. Вид *Sphaerotheca fuliginea* f. *dahliae* Movssesjan паразитував на рослинах *Dahlia* L. (*Dahlia* × *hortensis*). Півонія (*Paeonia* × *suffruticosa* Andrews) уражувалася *Sphaerotheca fuliginea* Poll. f. *paeoniae* Jacz. На троянді (*Rosa* L.) виявлено *Sphaerotheca pannosa* Lev. var. *rosae* Wor. Рослини *Verbena hybrida* уражувалися *Sphaerotheca fuliginea* Poll. f. *verbenaе* Jacz. *Erysiphe communis* Grev. f. *dianthi* Bab. відмічено на *Dianthus plumarius* L., а *Erysiphe communis* Grev. f. *lupini* Roum. – на *Lupinus polyphyllus* Lindl. *Rudbeckia fulgida* Ait. cv. Goldsturm була уражена *Erysiphe cichoracearum* DC. Також *Erysiphe cichoracearum* DC. паразитував на рослинах *Zinnia* L. *Erysiphe communis* Grev. f. *aquilegiae* West. розвивався на *Aquilegia vulgaris* L. Рослини *Delphinium* L. були уражені *Erysiphe communis* Grev. f. *delphinii* Rabenh.

Виявлені збудники борошнистих рос у період вегетації паразитували на різних надземних органах рослин. У період вегетації продукували конідіальну стадію. Також вони формували клейтостеції. Останні в поодиноких випадках виявлялися на уражених пагонах плетистих троянд.

Отже, за результатами досліджень виявлено паразитування борошнисторосяних грибів на 14 видах рослин. Серед патогенів домінували представники роду *Erysiphe*. Подальші дослідження будь спрямовані на вивчення агротехнічних заходів для обмеження шкідливості борошнистої роси на квітково-декоративними рослинах.

Список літератури

1. Марченко А. Б. Фітосанітарний стан однорічних квітково-декоративних рослин в умовах Київської області. Карантин і захист рослин. 2013. № 7. С. 20-22.
2. Флора грибів України. Мучнисторосяные грибы / Гелюта В. П.: Отв. ред. Н. А. Дудка. АН УССР. Ин-т ботаники им. Н. Г. Холодного. Киев : Наук. думка, 1989. 256 с.
3. Braun U., Cook R.T.A. Taxonomic manual of the Erysiphales (powdery mildews). Utrecht: CBS-KNAW Fungal Biodiversity Centre. 2012. 707 p.
4. Pikovskiy M.Y., Kolesnichenko O.V., Melnyk V.I., Hrysiuk S. M. Pathogenic microflora of *Syringa* L. plants. Bioresources and Environmental Resources Management. 2019. V. 11, № 1-2. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/bio2019.01.003>
5. Pikovskiy M.Y., Kolesnichenko O.V., Melnyk V.I., Serediuk O.O. Flower-ornamental plants – the host of *Botrytis cinerea* Pers. Biological Resources and Nature Managment. 2018. Vol.10, № 5-6. <https://doi.org/10.31548/bio2018.05.001>